

توراه اور • پاراشاها חיי שרה • مامار 1

יגלה לן טעמיה כו'

موضوع مزرعة مَحْپَلا (שדה)
המכפלה, (Sedeh HaMachpelah)

در روزهای هفته، انسان خوراک خود را از پایین پالایش می‌کند تا از آن نیرو برای خدمت به **ה'** به دست آورد؛ در روزِ شَبَات (**שבת**, Shabbos)، ریشهٔ برترِ خوراک، از پیش از شکستنِ ظرف‌ها، آشکار می‌شود و حیات از بالا و بی‌هیچ دورریزی از آن به روح سرازیر می‌شود. این جریان به صورت «دوتایی» فرود می‌آید: هاءِ بالایی نامحدود (**ה"א עילאה**, hei ila'ah) فقط در هیئت نیروی پنهانش، یعنی هاءِ دوم، به پایین می‌رسد؛ چنان‌که در غارِ مَحْپَلا، تا آن‌که در آینده خودِ هاءِ بالایی آشکار شود.

تقديم به افتخار

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

پدرِ رَبه، ربِ لیوی بیتسحاق

LikuteiTorah.com

پاراشای حسیدی

/likuteitorah.com/fa/torah-ohr/chayei-sarah/1

مقصود اصلی

در روزهای هفته، انسان خوراک خود را از پایین پالایش می‌کند تا از آن نیرو برای خدمت به **ה'** به دست آورد؛ در روز شبات (**שבת**, Shabbos)، ریشه برتر خوراک، از پیش از شکستن ظرف‌ها، آشکار می‌شود و حیات از بالا و بی‌هیچ دورریزی از آن به روح سرازیر می‌شود. این جریان به صورت «دوتایی» فرود می‌آید: هاء بالایی نامحدود (**ה"א** **עילאה**, hei ila'ah) فقط در هیئت نیروی پنهانش، یعنی هاء دوم، به پایین می‌رسد؛ چنان‌که در غار **מַחְפָּלָא**، تا آن‌که در آینده خود هاء بالایی آشکار شود.

در هر بخش: متن عبری، سپس ترجمه، و پس از آن توضیحی کوتاه زیر خطی طلایی. شماره‌های کوچک در متن عبری، یادداشت‌های پایان متن هستند.

خلاصه مامار

این گفتار (**מאמר**, maamar) با عبارت «اسرارش را بر ما آشکار سازد» آغاز می‌شود که درباره دوازده نان گفته شده، و نیز با غار **מַחְפָּלָא** و هاء پایانی «دوتایی» در نام **ב"ן** (**שם** **ב"ן**, Shem Ban)، که املای آن هاء دومی است. این موضوع را از راه خوردن توضیح می‌دهد. خوراک به خونی بدل می‌شود که کبد آن را به قلب و مغز می‌فرستد؛ از این‌رو، انسان در روزهای هفته خوراک خود را پالایش می‌کند تا قلبی شعله‌ور و ذهنی نیرومند برای اندیشیدن درباره عظمت **ה'** داشته باشد؛ و هوسی که در آن هست، ریشه پوسته (**קליפה**, kelipah)، حیاتی را که بلعیده از دست می‌دهد. با این حال، خوراک به انسان حیات می‌دهد؛ این نشانه‌ای است که ریشه آن در عالم **תוהו** (**עולם התהו**, Olam HaTohu)، پیش از شکستن ظرف‌ها، از ریشه انسان بالاتر است. در شبات، هنگامی که عوالم بالا می‌روند، آن ریشه آشکار می‌شود و حیات از بالا، بی‌هیچ پالایش و دورریزی، از آن به روح سرازیر می‌شود. عید، که آماده‌کردن خوراک را جایز می‌داند، با مقداری پالایش و دورریزی همراه است؛ راه جبران آن شادکردن فقیران است، که احکام را شیرین می‌کند (**המתקנת הדינין**). جریان از بالا «نازک» فرود می‌آید: **יוד** (**י"ד**, yud) به صورت **וָו** (**ו"ו**, vav) امتداد می‌یابد؛ و «دوتایی» است: نیروی پنهان هاء بالایی در پایین، به صورت هاء دیگری آشکار می‌شود. در آینده، خود هاء بالایی آشکار خواهد شد.

طرح کلی

- 1** **11-2** **هاء دوتایی و پرسش خوردن**
عنوان: «اسرارش را بر ما آشکار سازد»؛ املای هاء دیگری با خود هاء نوشته می‌شود و این همان دوتایی غار **מַחְפָּלָא** است. خوراک به خونی بدل می‌شود که کبد آن را به قلب و مغز می‌فرستد.
- 2** **39-4** **پالایش در روزهای هفته و ریشه برتر خوراک**
در روزهای هفته، خوراک به قلب و ذهنی پالایش می‌شود که در خدمت **ה'** هستند؛ در شبات، پالایش ممنوع است و خوردن از بالا فرود می‌آید. انسان، در قیاس با خوراکی که در پایین است، «پس» و «پیش» است؛ اما ریشه خوراک در توهو از ریشه او بالاتر است و به همین دلیل به او حیات می‌دهد؛ در شبات، خوراک به آن ریشه بالا می‌رود.
- 3** **59-6** **دو گونه خوردن**
«تا جانش را سیر کند» یعنی حیاتی که از بالا فرود می‌آید؛ «اما شکم شریر تهی خواهد ماند» یعنی هوس، ریشه پوسته، که به سوی نیکی برگردانده و از حیاتی که بلعیده تهی می‌شود. اولی خوردن شبات است و دومی خوردن روزهای هفته.

پالایش از پایین دورریزی بر جای می‌گذارد که از درختِ دانش می‌آید؛ شبات، چون از آن بالاتر است، دورریزی ندارد. عید کارِ آماده‌کردن خوراک را جایز می‌داند و از این‌رو با دورریزی همراه است؛ جبران آن شادکردنِ فقیران است. کسی که چنین نمی‌کند، به تناسبِ عملش مجازات می‌شود.

یود، چون انقباض (צמצום, tzimtzum) است، می‌تواند به واژه امتداد یابد؛ هاءِ بالایی نامحدود فقط به صورت املای پنهانش، یعنی هاءِ دیگری، پایین می‌آید. اکنون این جریان از راه دوازده نان می‌آید؛ در آینده خودِ هاءِ بالایی در پایین آشکار خواهد شد.

مفاهیم کلیدی

پالایش (بیرور, birur) بیرور

بالا بردن آنچه در پایین است از راه به‌کارگرفتنش در خدمت به **ה'**: خوراک به نیرویی برای قلب و ذهنی بدل می‌شود که در خدمتِ او هستند، و چنگِ پوسته بر آن شکسته می‌شود. این کار به روزهای هفته تعلق دارد؛ در شبات پالایش ممنوع است.

پس و پیش آخور و قدم

انسان در آفرینش آخر آمد («پس»)، اما از آن حیث که پالایشگرِ خوراک است، در جایگاه نخست («پیش») قرار دارد؛ ریشه خوراک در توهو از ریشه او بالاتر است و به همین دلیل به او حیات می‌دهد.

عالم توهو عולם התהו

عالمی که «پیش از آن‌که پادشاهی فرمانروایی کند» بود و ظرف‌هایش شکستند؛ خوراک از آنجا می‌آید، از این‌رو ریشه‌اش از ریشه انسان بالاتر است، هرچند به زیرِ او افتاده است.

پوسته (کلپه, kelipah) کلپه

نیرویی که در برابرِ قداست قرار دارد؛ هویس نهفته در هر خوراک ریشه آن است، و خوردنی که نیروی خدمتِ انسان به **ה'** را افزون می‌کند، حیاتی را که پوسته بلعیده از آن می‌گیرد.

شیرین‌کردن احکام המתקת הדינין

شادی‌ای که همه را برابر می‌سازد، سختیِ داوری را نرم می‌کند؛ از این‌رو، در عید فقیر، لاوی و بیگانه را شاد می‌کنند و «دورریزی» باقی نمی‌ماند.

دوتایی‌بودن و نازکی (כפילא וקלישא, kefila

v'kelisha) כפילא וקלישא

«دوتایی» و «نازک»: دو گونه جریان از بالا. کلیشا یعنی یودی که به صورت واژه امتداد یافته است؛ کفیلای یعنی هائی که از راه املای خود، هاءِ دیگری، آشکار می‌شود.

املای حرف (מילוי, milui) میلوی

حروفی که نام یک حرف را می‌سازند؛ املای حرف همواره چیزی است که در آن حرف پنهان بوده و اکنون در پایین آشکار می‌شود.

هائ دوتایی و پرسش خوردن

1 (ענין שדה המכפלה)

(موضوع زمین مکفله، به معنای «دوچندان» (Machpelah).)

عنوانی که درون پرانتز آمده است: مامار (مأمر, maamar) دربارهٔ غارِ مکفله است؛ غارِ دوگانه‌ای که ابراهیم (آברהם) در پاراشای این هفته خرید تا آرامگاهِ ساره (שרה) باشد. نامِ «مکفله» به معنای «دوچندان» است، و تمامِ گفتارِ نخست بر این ایدهٔ دوبرابردن استوار است.

2 יגלה לך טעמיה^{1,2} כו'. הנה מילוי ה' היא בה' אחרת והיא בחי' כפילא כנודע מענין מערת המכפלה

שהיא ה' אחרונה דשם ב"ן [שם ב"ן]³ כו'.

«دلایلش را بر ما آشکار سازد»، و جز آن. اکنون، پُرنوشتِ [حرف] هی با هی دیگری است؛ و این مرتبهٔ دوچندان شدن (کفילא, kefila) است، چنان‌که از موضوعِ غارِ مکفله دانسته می‌شود؛ غاری که همان هی پایانی نامِ بَن (שם ב"ן, Ban) است، و جز آن.

عبارت آغازین از سرود آریزال (האריז"ל) برای وعدهٔ دوم شبات، «آسادر لیسوداسا» (Asader Lisudasa)، گرفته شده است. در آن سرود خواسته می‌شود که «دلایلِ دوازده قرص نان» که بر میز نهاده شده‌اند بر ما آشکار شوند، و از آن‌ها با تعبیرِ «حرفی در نام او، دوچندان و باریک» یاد می‌شود. آلتز ربه (آدمو"ר הזקן) از واژهٔ «دوچندان» آغاز می‌کند: هنگامی که نام حرفِ هی به‌طور کامل نوشته می‌شود، در آن هی دومی می‌آید (ה"ה). این دوچندان شدن همان کفילא است؛ واژه‌ای که در نامِ مکفله نیز آمده است. در قبلا، غارِ مکفله با هی پایانی نامِ بَن پیوند دارد؛ نامِ بَن صورتی از نامِ چهارحرفی است که حروفش به‌گونه‌ای بسط داده شده‌اند که مجموعشان ۵۲ می‌شود.

והענין יובן בהקדים להבין ענין האכילה כי הנה עיקר האכילה להיות כי מן המאכל נעשה

و مطلب با توضیح نخستین موضوعِ خوردن روشن خواهد شد. زیرا اساسِ خوردن این است که از غذا ساخته شود:

پیش از توضیحِ هی دوگانه، او مقدمه‌ای می‌آورد: خوردن در واقع چه چیزی را به انجام می‌رساند.

חלב وדם והדם הוא הנפש⁴ וחיות האדם שמקבל הכבד הדם מן המאכל ושולח ללב ולמוח דתלת

שלישין אינו^{6,5} בעלמא כבדא ולבא ומוחא כו'.⁷

چربی و خون؛ و «خون همان جان است» و نیروی حیات (חיות, chayus) آدمی؛ زیرا کبد خون را از غذا می‌گیرد و آن را به قلب و مغز می‌فرستد، چراکه «در عالم سه فرمانروا هستند: کبد، قلب و مغز»، و جز آن.

غذا به چربی و خون تبدیل می‌شود، و خودِ توره می‌گوید «خون همان جان است»؛ یعنی خونِ نیروی حیاتِ انسان را در خود دارد. کبد آن خون را از غذا می‌گیرد و به قلب و مغز می‌فرستد؛ این دو، همراه با کبد، سه «فرمانروای» بدن خوانده می‌شوند.

پالایش در روزهای هفته و ریشه برتر خوراک

3 ועי"ז מתעלה המאכל שנעשה ממנו לב ומוח האדם ועי"ז מתחזק לבו ומוחו בעבודת ה' שבלבו בהתלהבו' כרשפי אש⁸ שנעשה בכח האכילה⁹ שבלא אכילה הי' [היה] מתחלש כו'.

از این راه، خوراک تعالی می‌یابد، زیرا قلب و مغز انسان از آن ساخته می‌شوند؛ و بدین‌سان قلب و مغز او در خدمت ה' نیرومند می‌شوند: قلبش با شور و حرارتی چون شراره‌های آتش، که به نیروی خوردن پدید می‌آید؛ زیرا بی‌خوردن سست می‌شد و غیره. خوراک که به خون بدل می‌شود، بخشی از قلب و مغز انسان می‌شود و از این راه خود خوراک تعالی می‌یابد. اکنون قلب او با احساسی آتشین ه' را خدمت می‌کند و این نیرو از غذا به دست می‌آید؛ بی‌غذا او ناتوان می‌بود.

و גם מוחו נעשה חזק להתבונן בגדולת ה' כו' וזהו ענין בירור שמן המאכל נעשה אדם.

مغزش نیز برای تأمل در عظمت ه' نیرومند می‌شود و غیره. و این معنای پالایش (بیرور، birur) است: از خوراک انسان ساخته می‌شود.

ذهن او نیز نیروی لازم را برای اندیشیدن دربارهٔ عظمت ه' به دست می‌آورد. معنای «پالایش» (birur) همین است: خوراک، که چیزی فروتر است، جدا و تعالی داده می‌شود تا بخشی از وجود انسانی شود که ه' را خدمت می‌کند.

אך כ"ז [כל זה] הוא בימות החול אבל בשבת בורר אסור אלא האכילה היא יותר עליונה¹⁰ בבחי' המשכה מלמעלה וקראת לשבת ענג.¹¹ אז תענג על הוי"ה.¹²

اما همهٔ اینها در روزهای هفته است؛ ولی در شبات (Shabbos، شبات)، جداسازی (בורر، borer) ممنوع است، بلکه خوردن مرتبه‌ای برتر دارد و به‌صورتِ افاضه‌ای از بالا است: «و شبات را لذت خواهی خواند»؛ «آنگاه در نام چهارحرفی (הי، Havayah) لذت خواهی برد».

همهٔ آنچه گفته شد، به خوردن در روزهای هفته مربوط است. در شبات، «جداسازی» (borer، واژه‌ای هم‌ریشه با birur، یعنی پالایش) از کارهای ممنوع است؛ پس خوردن در شبات نمی‌تواند کارِ پالایش باشد. در عوض، این خوردن جریانی از بالاست، و اشعیا شبات را «لذت» می‌خواند که در آن انسان «در Havayah لذت می‌برد».

כי הנה כתיב אחור וקדם צרתני^{13, 14} אחור למע"ב [למעשה בראשית] כו' שהמאכל כמו שהוא למטה בירידתו בשבה"כ [בשבירת הכלים]¹⁵

زیرا چنین نوشته شده است: «از پشت و پیش مرا صورت بخشیدی»: «پشت» [یعنی واپسین] بودن در کار آفرینش و غیره؛ زیرا خوراک، آن گونه که در پایین است، در نزولش از راه شکستنِ ظرفها،

کتاب مقدس می گوید که انسان «از پشت و پیش» صورت یافته است. میدراش «پشت» را به معنای واپسین در ترتیب آفرینش می گیرد، زیرا انسان پس از همه چیز آفریده شد. خوراک، آن گونه که در پایین با آن روبه رو می شویم، از جرعه هایی می آید که هنگام شکستنِ ظرفها فروافتادند؛ یعنی همان شکستنِ نخستین «ظرفهای» الهی.

הנה האדם הוא בבחי' קדם שהמאכל הוא מתברר ע"י האדם אבל בשרשו למעלה הוא מעולם התהו לפני מלך מלך לבנ"י [לבני ישראל]¹⁶ אלא שאח"כ וימלך וימת.

انسان در جایگاه «پیش» است، زیرا خوراک به واسطه انسان پالایش می شود؛ اما ریشه آن در بالا از عالم آشوب (Tohu, תהו) است، «پیش از آن که پادشاهی بر بنی اسرائیل فرمان براند»؛ جز آن که پس از آن «فرمان راند و مرد».

با سنجیدن وضعیت کنونی، انسان در جایگاه «پیش» قرار دارد، زیرا خوراک را پالایش می کند. اما ریشه خوراک عالم Tohu است؛ همان نظم نخستین و ناپایدار نورها که نمادش پادشاهانِ ادوماند: آنان «پیش از آن که پادشاهی بر اسرائیل فرمان براند» فرمانروایی کردند و سپس «فرمان راندند و مردند»، یعنی شکستند.

4 וימת וימלך כו'. אך מ"מ נראה ששרשו יותר גבוה מהאדם שהרי המאכל הוא המחיי [המחיה] את האדם.

«و او مرد و پادشاهی کرد» و غیره. با این همه، آشکار است که ریشه آن از انسان برتر است، زیرا این غذاست که به انسان حیات می بخشد.

آیه درباره پادشاهانِ آدومی ادامه می دهد: «و او مرد و پادشاهی کرد». با این همه، ریشه غذا از انسان برتر است و دلیلش روشن است: انسان از غذا حیات می گیرد، نه برعکس.

והאדם הוא מקבל החיות מן המאכל לפי שהוא בבחי' אחור למע"ב [למעשה בראשית] כו' ובשבת שהוא זמן עליית העולמות מתעלה המאכל

و انسان از غذا نیروی حیات می گیرد، زیرا در کار آفرینش در جایگاه «پشت» [آخر] قرار دارد و غیره. در شبات (שבת, Shabbos)، که زمانِ عروجِ عوالم است، غذا نیز بالا برده می شود

انسان حیات خود را از غذا می گیرد، زیرا آخر از همه آفریده شد، پس از گیاهان و حیواناتی که ریشه شان پیشین تر و برتر است. در شبات همه عوالم عروج می کنند و غذا نیز به سوی ریشه خود بالا می رود.

כמו שהוא בשרשו ונמשך ממנו חיות להנפש מלמעלה למטה ע"י י"ב לחמים כו' וזהו ענין צדיק אוכל לשובע נפשו¹⁷ כי יש ב' אכילות הא' הוא לשובע נפשו.

آن گونه که در ریشه خود هست، و نیروی حیات از آن، از بالا به پایین، به نفس کشیده می شود، به واسطه دوازده نان و غیره. و این معنای «صالح برای سیر کردن نفس خویش می خورد» است؛ زیرا دو نوع خوردن وجود دارد: نخست، «برای سیر کردن نفس خویش» است،

پس غذا، به جای آنکه به دست انسان پالوده شود، از بالا در نفس او حیات می دمد. این جریان از طریق دوازده نان سفره شبات جاری می شود. معنای سخن کتاب امثال همین است: «صالح برای سیر کردن نفس خویش می خورد»؛ دو نوع خوردن وجود دارد و نخستین نوع، خوردنی است که نفس را سیر می کند.

بخش 3 • 51-6

دو گونه خوردن

5 והב' הוא ובטן רשעים תחסר¹⁸. لשובע נפשו הוא חיות הנפש הבאה מלמעלה. ובטן רשעים כו' היינו

و نوع دوم این است: «اما شکم شریران تهی خواهد ماند». «برای سیر کردنِ جان» نیروی حیاتِ نفس است که از بالا می آید. «اما شکم شریران...» یعنی

نوع دوم خوردن این است که «شکم شریران تهی خواهد ماند». خوردن «برای سیر کردنِ جان» یعنی دریافتِ حیاتی که از بالا فرود می آید. اکنون نیمه دوم آیه توضیح داده می شود.

כי رשעים הם החיצונים וע"י האכילה מבררים מהם חיל בלע ויקיאנו כי בכל מאכל יש תאוה שהוא שרש הקליפה

که «شریران» نیروهای بیرونی اند، و از راه خوردن، [آنچه در چنگ دارند] از آنان پالوده و بیرون کشیده می شود: «ثروت را بلعیده است و آن را بالا خواهد آورد». زیرا در هر خوراکی میلی هست که ریشه پوسته (קליפה, kelipah) است؛

«شریران» در اینجا نه مردم، بلکه نیروهای بیرونی اند؛ یعنی نیروهایی که با قدوسیت مخالفت می کنند. خوردن آنچه را در چنگ دارند از آنان بازمی ستاند؛ چنان که زوفار (צופר)، دوستِ ایوب (ایوب)، درباره مرد شروری که «ثروت را بلعیده و آن را بالا خواهد آورد» می گوید. جای پای که آنان در خوراک دارند، میلی است که با خوردن همراه می شود و ریشه پوسته است.

וע"י שנכלל בגוף האדם ונעשה ממנו דם הנשלח ללב ומוח מתהפך לטוב בקדושה ע"י חיזוק הלב ומוח בעבודת ה' ועי"ז לוקח ממנו החיות שבזלעז"ז [שבזה לעומת זה] וזהו ובטן רשעים תחסר שנחסר החיות שבלעז. ומבטנו יורישנו אל.¹⁹

و هنگامی که خوراک در بدن انسان جذب می‌شود و به خونی بدل می‌گردد که به قلب و مغز می‌رسد، از راه تقویت قلب و مغز در خدمتِ ه'، به نیکی و به قدوسیت دگرگون می‌شود. و از این راه، نیروی حیاتی‌ای که در سوی مخالف («یکی در برابر دیگری») است، از آن گرفته می‌شود؛ و این است معنای «اما شکم شریران تهی خواهد ماند»: نیروی حیاتی‌ای که بلعیده بودند، از دست می‌رود. «و ه' آن را از شکمش بیرون خواهد راند».

وقتی خوراک در بدن انسان جذب می‌شود و به خونی بدل می‌گردد که به قلب و ذهنی که ه' را خدمت می‌کنند نیرو می‌رساند، به نیکی دگرگون می‌شود. نیروی حیاتی‌ای که قلمرو مقابل بلعیده بود، از آن بازگرفته می‌شود؛ از این رو «شکم شریران» تهی می‌ماند؛ چنان‌که ایوب ادامه می‌دهد: «ه' آن را از شکمش بیرون خواهد راند».

6 והנה האכילה שבחול שהיא בבחי' בירור הוא להיות ובטן רשעים תחסר²⁰. אבל האכילה שבשבת היא המשכה מלמעלה לשובע נפשו מתמת המאכל כמו שהוא בשרשו למעלה קודם שנפל בשבת"כ [בשבירת הכלים] שאין בו בירור.

اکنون، غذا خوردن در روزهای هفته که از سنخ پالایش است، برای آن است که «شکم شریران تهی خواهد ماند». اما غذا خوردن در روز شَبَّات (Shabbos)، جریانی از بالا است: «تا جانش را سیر کند»، به سبب غذایی که در ریشه‌اش در بالا قرار دارد، پیش از آنکه در شکستن ظرف‌ها فرو افتد؛ در آنجا پالایشی نیست.

خلاصه آنکه غذا خوردن در روزهای هفته پالایش است و هدفش تهی‌کردن «شکم شریران» است. غذا خوردن در شَبَّات (שבת) نوع دیگری است: جریانی از بالا که «جان را سیر می‌کند»، زیرا با غذا در ریشه‌اش، همان‌گونه که پیش از افتادن در شکستن ظرف‌ها بود، روبه‌رو می‌شوند؛ جایی که چیزی برای پالایش نیست.

بی دوریزی در شبّات؛ عیدها و فقیران

7 **وּכְמִ"שׁ בַּזוֹהַר²¹ פֶּרֶשׁ שְׁבַתְכֶם לֹא קֹאמֵר שְׁמָה שְׁנַעֲשֶׂה מִלְמַטָּה לַמַּעֲלָה עִ"י בִּירּוּר כְּמוֹ בִּימּוֹת הַחֹל יֵשׁ בּוֹ פֶּרֶשׁ שֶׁהוּא פְּסוּלֵת שֶׁהַמּוֹבַחַר שׁוֹלַח לֵלֵב וְלִמּוּחַ וְהַפְּסוּלֵת יוֹרֵד לַמַּטָּה בִּקְרִבִּיִּים וּבְנֵי מַעֲיִים כּו' וְזֶהוּ הַבִּירּוּר**

و چنان‌که در زوهار (זהר) آمده است: «سرگین **שבתכם** (Shabbosos؛ شبّات‌های شما)» گفته نشده است. زیرا آنچه در روزهای هفته، از پایین به بالا و از راه پالایش و تفکیک (بیرور، birur) انجام می‌شود، «سرگین» دارد؛ یعنی پسماند؛ بخش برگزیدهٔ خوراک به قلب و مغز فرستاده می‌شود و پسماند به پایین، به درون احشا و روده‌ها، فرو می‌رود و غیره؛ و این همان پالایش است.

ملاخی (מלאכי)، در سرزنش کاهنان، به نام **ה'** می‌گوید: «سرگین بر چهره‌هایتان خواهم افشاند؛ سرگین عیدهایتان.» زوهار یادآور می‌شود که او نمی‌گوید «سرگین شبّات‌های شما». خوردن در روزهای هفته از پایین به بالا و از راه پالایش انجام می‌شود، و از این رو پسماند بر جای می‌گذارد؛ بخش برگزیدهٔ غذا به قلب و مغز می‌رود و باقی‌مانده از راه روده‌ها بیرون می‌رود. این جداسازی همان پالایش است.

אבל בשבת שהוא נעשה מלמעלה למטה אין בו פסולת כלל²² כי הפסולת הוא מעה"ד [מעץ הדעת] טו"ר [טוב ורע] ולמטה נעשה טו"ר [טוב ורע] בכל הבחי' ע"י אכילת אדה"ר [אדם הראשון] מעה"ד [מעץ הדעת] טו"ר [טוב ורע]

اما در **שבת** (Shabbos)، چون این کار از بالا به پایین انجام می‌شود، هیچ پسماندی در آن نیست؛ زیرا پسماند از درخت شناخت نیک و بد می‌آید، و در پایین، نیک و بد در هر مرتبه‌ای پدید آمد، بر اثر آن‌که آدم از درخت شناخت نیک و بد خورد.

خوردن شبّات از بالا به پایین است، پس پسماندی در آن نیست. پسماند به آمیزهٔ نیک و بدی تعلق دارد که بر اثر خوردن آدم از درخت شناخت، در هر مرتبه‌ای پدید آمد.

וגם בכל אדם יש תערובת טו"ר [טוב ורע] כו' רק שאינו שוה בכל נפש יש שטוב שלו מרובה כו'

و در هر انسانی نیز آمیزه‌ای از نیک و بد هست و غیره؛ تنها، این آمیزه در هر نفسی یکسان نیست: کسانی هستند که جنبهٔ نیک آنان بیشتر است و غیره،

در انسان‌ها نیز نیک و بد با هم آمیخته‌اند، اما نسبت آن‌ها متفاوت است: در برخی، جنبهٔ نیک بیشتر است.

וכן יש שטוב שלו הוא בבחי' זו כו' אבל בשבת אז תתענג²³ על ה' למעלה מעה"ד [מעץ הדעת] ולא יגורך רע²⁴ כלל.

و نیز کسانی هستند که جنبۀ نیک آنان در چنین مرتبه‌ای است و غیره. اما در شَبَات، «آنگاه از ه' لذت خواهی برد»؛ در مرتبه‌ای بالاتر از درختِ شناخت، و «بدی هرگز با تو سکونت نخواهد داشت».

در برخی دیگر، جنبۀ نیک تنها به مرتبه‌ای معین می‌رسد. اما در شَبَات، لذت «از ه'» است، یعنی از خودِ ه'، در مرتبه‌ای بالاتر از درختِ شناخت؛ در آن جا «بدی هرگز با تو سکونت نخواهد داشت».

רק ביו"ט [بיום טוב] کתיב פרש חגיכם²⁵ לפי שביו"ט [שביום טוב] יש בו קצת בירור שהרי הותרה בו מלאכת אוכל נפש כאפיה ובישול כו'

فقط دربارهٔ عیدها نوشته شده است: «سرگین عیدهایتان»؛ زیرا در عید تا اندازه‌ای پالایش انجام می‌شود، چون کار آماده‌کردنِ خوراک، مانند نان‌پزی و پخت‌وپز و غیره، در آن مجاز است.

ملاخی از «سرگین عیدهایتان» سخن می‌گوید، زیرا در عید مقداری پالایش رخ می‌دهد: پخت‌وپز و نان‌پزی برای خوراکِ آن روز مجاز است.

ואינו אסור רק קצירה וזריעה וחרישה כו' ולפי שהותרו קצת מלאכות באוכל נפש יש בו בירור ושייך פסולת והתקון הוא למחדי למסכני.

و فقط دروکردن، کاشتن و شخم‌زدن و غیره ممنوع است. و چون برخی از کارهای مربوط به آماده‌کردنِ خوراک مجاز است، در آن پالایش رخ می‌دهد و پسماند نیز به آن مربوط می‌شود. و راهِ اصلاح، «شادمان‌کردنِ نیازمندان» است.

فقط کارهایی مانند دروکردن، کاشتن و شخم‌زدن همچنان ممنوع‌اند. از آنجاکه برخی کارهای مربوط به خوراک مجاز است، در عید پالایش رخ می‌دهد و از این‌رو پسماند نیز پدید می‌آید. زوهار راهِ اصلاح را چنین بیان می‌کند: «شادمان‌کردنِ نیازمندان».

כי שעת שמחה היא לשמח את הכל וכמ"ש ושמחת בחגך²⁶ אתה והלוי והגר כו' לפי שהשמחה היא בחי' המתקת הדינין וצריך לשמח את כולם שיהיו כולם נכללים בבחי' שמחה.

زیرا هنگام شادی، [زمانی است] برای شادمان‌کردنِ همگان؛ چنان‌که نوشته شده است: «و در عیدت شادمان خواهی شد، تو... و لاوی و بیگانه...» و غیره. زیرا شادی مرتبۀ شیرین‌سازیِ داوری‌هاست، و باید همگان را شادمان کرد تا همه در مرتبۀ شادی جای گیرند.

هنگام شادی یعنی باید همگان را شادمان کرد؛ چنان‌که تورات دربارهٔ عید فرمان می‌دهد: «تو... و لاوی و بیگانه» نیز شادمان شوید. شادیِ داوری‌ها، یعنی نیروهای سخت‌گیری، را تلطیف می‌کند؛ از این‌رو باید همه را در شادی سهیم کرد.

8 וכוונדע ממזי שהוא בשעת שמחה שאז רוצה שיהיו כולם שמחים שבזה נמתק הדין מאחר שמשוה את כולם.

چنانکه شناخته شده است، کسی که در هنگام شادی به سر می‌برد، می‌خواهد همگان شاد باشند؛ و بدین‌سان حکم شیرین می‌شود، زیرا همه را یکسان می‌سازد.

هرکس واقعاً شاد باشد، می‌خواهد اطرافیانش نیز شاد باشند. با رساندن همگان به شادی یکسان، حکم را شیرین می‌کند؛ یعنی آن اندازه سخت‌گیرانه‌ای را که جدا می‌کند و تمایز می‌نهد، شیرین می‌سازد.

אבל מאן דלא יהיב למסכני²⁷ כו' אין הדין נמתק ונשאר הפרש ולכן העונש הוא מזה כנגד מזה שנותנין לו הפרש כי הוא גרם שישאר פסולת הפרש בעבור שלא המתיק הדין.

اما [در مورد] «کسی که به تهیدستان نمی‌بخشد»، و غیره، حکم شیرین نمی‌شود و «فضولات» باقی می‌ماند. ازاین‌رو، کیفر اندازه در برابر اندازه است: «فضولات» را به او می‌دهند، زیرا او سبب شد که زواید، یعنی «فضولات»، باقی بماند، چون حکم را شیرین نکرد.

زوهר (Zohar, זהר) درباره‌ی کسی هشدار می‌دهد که در عید به تهیدستان نمی‌بخشد. برای چنین کسی حکم شیرین نمی‌شود و «فضولات» باقی می‌ماند؛ بنابراین کیفر متناسب با عمل است: «فضولات» به او داده می‌شود، زیرا با شیرین نکردن حکم، زواید را به حال خود باقی گذاشت.

וזזהו ביו"ט [ביום טוב] אבל בשבת אע"ג [אף על גב] דלא יהיב למסכני אין עונשו רב כי בשבת אין פרש כלל לפי שהוא רק בחי' המשכה שמלמעלה דלא יגורך רע כלל.

و این در عید است؛ اما در شبات (Shabbos, شבת)، هرچند کسی به تهیدستان نبخشد، کیفرش سنگین نیست، زیرا در شبات اصلاً «فضولاتی» وجود ندارد؛ چراکه شبات تنها مرتبه‌ای از جریان فیض از بالاست و «هیچ بدی نزد تو سکونت نمی‌کند».

این حکم درباره‌ی اعیاد است. در شبات، حتی کسی که به تهیدستان نمی‌بخشد نیز به شدت کیفر نمی‌بیند، زیرا در شبات «فضولاتی» نیست: شبات تنها جریانی از بالا به پایین است؛ جایی که هیچ بدی سکونت نمی‌کند.

نازک و دوتایی، اکنون و در آینده

9 והנה המשכה זו היא בב' בחי' כפילא וקלישא. פי' קלישא²⁸ היא המשכת יודי"ן ווי"ן שמיו"ד נעשה וי"ו שהיו"ד עצמה נמשכה ונעשית וי"ו.

اکنون این امتداد در دو صورت است: دوبرابر (کفیلأ، kefila) و باریک (کلشأ، kelisha). توضیح: مراد از «باریک» امتداد حروف یود (י"ד، yud) و واو (ו"ו، vav) است؛ زیرا از یود، واو پدید می‌آید: خود یود امتداد می‌یابد و به واو بدل می‌شود. آوازِ شبات این جریان را «دوبرابر و باریک» توصیف می‌کند. آلتز ربه (ادمو"ר הזקן) نخست «باریک» را توضیح می‌دهد: این همان حروفِ یود و واو است. واو در واقع یودی است که به سوی پایین امتداد یافته است؛ خطی باریک و منفرد.

כי לפי שהיו"ד הוא בחי' צמצום לכן יכול להיות ממנה המשכה בבחי' וי"ו מן היו"ד עצמה אבל הה' שהיא התפשטות אורך ורוחב.

زیرا چون י"ד مرتبة انقباض (צמצום، tzimtzum) است، ازاین‌رو می‌تواند از خود י"ד، به صورتِ וי"ו، امتدادی پدید آید. اما ה' که گسترشی در طول و عرض است:

حرفِ י"ד، که نقطه‌ای کوچک است، نمادِ צמצום، یعنی متمرکزشدن نور در یک نقطه، است؛ ازاین‌رو خود י"ד می‌تواند به וי"ו، خطی که آن را به پایین می‌برد، امتداد یابد. ה' متفاوت است: چنان‌که شکلی نشان می‌دهد، در طول و عرض گسترده می‌شود.

10 ואין התפשטו' [התפשטות] אורך ורוחב שלמעלה יכולה להתגלות למטה כמו שהוא למעלה בבחי' אורך ורוחב עד אין קץ כו' אלא ההמשכה היא בבחי' ה' אחרת למטה והיא בחי' המילוי של ה'

گسترش طول و عرضی‌ای که در بالا هست، نمی‌تواند همان‌گونه که در بالا هست، در مرتبة طول و عرض بی‌انتهای و غیره، در پایین آشکار شود؛ بلکه فرودآمدنِ آن در پایین به صورتِ حرفِ ה' دیگری (hei) است، و این مرتبة پُرشدگی حرفِ ה' است، گسترش فراخ حرفِ ה' در مرتبة بالا، که در طول و عرض کران‌ناپذیر است، نمی‌تواند همان‌گونه که هست در پایین آشکار شود. در عوض، در پایین به صورتِ «حرفِ ה' دیگری» فرود می‌آید: حرفِ ה' دومی که نامِ این حرف را می‌نویسد؛ همان «پرشدگی» آن.

דהיינו כח הה' שהי' [שהיה] בהעלם למעלה. כי לעולם המילוי הוא מה שבהעלם ומה שבהעלם למעלה יצא מההעלם אל הגילוי למטה.

یعنی نیروی حرفِ ה' که در بالا نهفته بود. زیرا پرشدگی همواره چیزی است که در نهان است، و آنچه در بالا نهان بود، از نهان بیرون آمده و در پایین آشکار شده است.

پرشدگی یک حرف همواره نمایانگر چیزی است که در آن نهفته بوده است. پس حرفِ ה' دوم، نیروی حرفِ ה' بالایی است که در بالا پنهان بود و اکنون از نهان بیرون آمده و در پایین آشکار شده است. این همان حرفِ ה' «دوگانه» در מכפלה (Machpelah [دوگانه]) است.

11 והיינו בחי' כפיל' שהיא בחי' מילוי ההי"ן כנודע מענין המכפלה.²⁹ אך כ"ז [כל זה] הוא שאנו מקבלים

ההשפעה ע"י י"ב לחמים בזמן הזה

و این همان مرتبه دوگانگی (کفیل، kefila) است، یعنی مرتبه پُرسدگی حروف «هی» (ההי"ן, heis)، چنان که از موضوع مکفيله (המכפלה, Machpelah) دانسته است. اما همه اینها [چنین] است، تا زمانی که در این زمان کنونی، فیض را از طریق دوازده نان دریافت می‌کنیم؛

پس «دوگانه» یعنی حرفِ هی که با هی دیگری نوشته می‌شود؛ این همان پُرسدگی است، چنان که غارِ مکفيله نشان می‌دهد. اما این شیوه دوگانه به زمان کنونی تعلق دارد: وصف می‌کند که اکنون چگونه فیض ה' را از طریق دوازده نانِ سفره شبات دریافت می‌کنیم.

אבל לע"ל [לעתיד לבוא] יגלה לך טעמיה דבתריסר נהמי כו' ואזי לא יהיה בחי' כפילא כו' רק הה' עצמה שלמעלה יהי' [יהיה] לה גילוי למטה ג"כ ע"י כי יגלה לך טעמיה כו' וכמ"ש ביום ההוא³⁰ יהיה כו':

اما در زمان آینده، «دلایل دوازده نان را بر ما آشکار خواهد کرد» و غیره؛ آن‌گاه دیگر مرتبه کفیل، نخواهد بود و غیره؛ بلکه خود حرفِ «هی» (ה, hei) که در بالا است، در پایین نیز آشکار خواهد شد، از طریق «دلایل آن را بر ما آشکار خواهد کرد» و غیره؛ چنان که نوشته شده است: «در آن روز [نام چهارحرفی (ה', Havayah)] [یکی] خواهد بود» و غیره.

در زمان آینده، دعای آن سرود اجابت خواهد شد: ה' «دلایل دوازده نان را آشکار خواهد کرد». آن‌گاه دیگر نیازی به شیوه دوگانه نخواهد بود؛ خود هی بالایی در پایین آشکار می‌شود، چنان که زکریا درباره آن روز می‌گوید ה' و نامش یکی خواهند بود.

در کار بندگی

در روزهای هفته، چنان بخورید که نیرویی که خوراک می‌بخشد صرفِ خدمت به ה' شود: شور و حرارت در قلب و ذهنی نیرومند برای اندیشیدن درباره عظمت او؛ بدین‌سان خوراک پالایش می‌شود و پوسته درون آن از حیاتی که بلعیده تهی می‌گردد. در شبات، خوردن لذتی است در ה' که از بالا فرود می‌آید. در عید، شادی را با فقیر، لاوی و بیگانه قسمت کنید؛ زیرا شادی‌ای که همه را دربرمی‌گیرد احکام را شیرین می‌کند، و کسی که به فقیران چیزی نمی‌دهد، «دورریزی» را به جای خود باقی می‌گذارد.

پرسش‌هایی برای گفت‌وگو

1. اگر انسان خوراک را پالایش می‌کند، چرا گفتار می‌گوید ریشه خوراک از ریشه او بالاتر است؟ «پس» و «پیش» چگونه پاسخ این پرسش را می‌دهند؟
2. دو گونه خوردن در عبارت «صالح می‌خورد تا جاننش را سیر کند، اما شکم شریر تهی خواهد ماند» کدام‌اند، و کدامیک به شبات تعلق دارد؟
3. چرا در عید «دورریزی» هست اما در شبات نیست، و چرا شادکردن فقیران راه جبران آن است؟
4. چرا یود می‌تواند از خود به وا امتداد یابد، اما هاء بالایی فقط به صورت املای خود، یعنی هاء دیگری، پایین می‌آید؟
5. وقتی در آینده «اسرار دوازده نان را بر ما آشکار خواهد ساخت»، چه چیزی دگرگون خواهد شد؟

יادداشت‌ها

بند 2

1 יגלה לך טעמי'

יادداشت می‌گوید که نسخه دیگری از این maamar, که می‌تلا ربه (ادمو"ר האמצעי) آن را ثبت کرده است, در Siddur چاپ شده است. این نسخه, روایتی موازی از همان maamar است.

יادداشت קהות

ראה הנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי בסידור רב, ג. נמצא בגוכתי"ק כ"ק אדה"א ורשום שם: יום שבת פ' תצוה [תקס"ז]. וראה ברשימת המאמרים בסה"מ תקס"ז הערה 39. ראה לעיל בציונים לכ"ק אדמו"ר זי"ע. לכללות הענינים של המאמר ראה סה"מ תקס"ה ח"א ע' קנ בענין האכילה דשבת. תו"ח פ' לך צור, א. ובפ' ויקהל תרלה, א ואילך (הוצאה צילום כת"י הר"ש סופר). ביאורו"ז להצ"צ כרך ב ע' תתמה. אוה"ת בראשית כרך 2 תתשפב, א. אוה"ת נ"ך ע' תרסד. ד"ה והוא עומד עליהם תרס"ג ע' נ. סה"מ תרס"ו ע' קנד. וראה עבודת הלוי פ' ח"ש כח, א. בלקו"ת תזריע כ, ד מצייך לד"ה זה. בדרך מצותיך צ, א בשם כ"ק אדה"ז: ששמעתי מפיו הקדוש של מוריני ורבינו נ"ע בכפר פיענע בימים שלפני הסתלקותו בשבת תקע"ג על ענין האכילה בשבת.

2 יגלה לך טעמי'

ارجاعات Kehot برای این کلمات (یادداشتش در پایین آمده است).

יادداشت קהות

זמירות לסעודה ב' דשבת.

3 ה' אחרונה דשם ב"ן

بحثی موازی درباره גאר מקפילה בעنوان הי פיאני נאמן.

יادداشت קהות

ראה לקו"ת להאריז"ל פ' ח"ש ד"ה מערת המכפלה. וראה סה"מ תקס"ה ע' טז. אוה"ת ענינים ע' רצב.

4 موسי (משה) به بنی‌اسرائیل هشدار می‌دهد که خون گوشت را نخورند, «زیرا خون, جان است». آلت"ר ר"ה (ادمو"ר הזקן) این آیه را به معنای لفظی به کار می‌گیرد: خونی که از غذا پدید می‌آید, همان چیزی است که حیات انسان را حمل می‌کند.

Deuteronomy 12:23 דברים י"ב:כ"ג

רק חֹזֵק לְבִלְתִּי אֲכַל הַדָּם כִּי הַדָּם הוּא הַחַיִּית וְלֹא־תֹאכַל הַחֶמֶשׁ עִם הַבָּשָׂר:

Only be stedfast in not eating the blood; for the blood is the life; and thou shalt not eat the life with the flesh

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

5 דתלת שליטין אינון

זוהר (זהר) از سه فرمانروا در بدن سخن می‌گوید: مغز, قلب و کبد. آلت"ר ר"ה (ادمو"ר הזקן) از آن بهره می‌گیرد تا چگونگی رسیدن غذا را دنبال کند: غذا که به‌وسیله کبد به خون بدل می‌شود, به قلب و مغز می‌رسد.

Zohar II, 153a זח"ב קנג, א

Zohar I, 138a זח"א קלה, א

יادداشت קהות

זח"ב קנג, א. וראה ג"כ זח"א קלה, א. וראה לקמן מט, ב במ"מ לשם.

6 דתלת שליטין אינון

יادداشت‌های کהوت, این بخش از זוהר (זהר) را به‌عنوان منبعی دیگر درباره سه اندام فرمانروای بدن ذکر می‌کنند.

Zohar, Toldot 4:30–9:73 ספר זוהר, תולדות ד'·לי·ט'·ע"ג

7 בסידור מתחיל

در Siddur, maamar ابتدا می‌پرسد که «دوچندان و باریک» به چه معناست. یادداشت می‌گوید این امر توضیح می‌دهد که چرا maamar حاضر با kefila و kelisha پایان می‌یابد.

יادداشت קהות

יגלה לך טעמי דבתריסר נהמי כו', הנה תחילה יש להבין מה שאמר כפילא וקלישא. בזה יובן הסיום דהמאמר כאן בענין כפילא וקלישא.

بند 3

8 כרשפי אש

در سرود, عشق به نیرومندی مرگ است و «شراره‌های آتش‌اند». آلت"ر ربه این تصویر را برای شور و التهاب قلبی به‌کار می‌گیرد که در خدمت' ה' است.

Song of Songs 8:6 שיר השירים ח'·ו'

שימיני כחותם על־לֶבְךָ כחותם על־זרועך כִּיעֶזֶה כַּמֶּת אֶהְבֶּה קֶשֶׁה כְּשֶׂאוֹל קִנְיָה רֶשְׁפִּיָּה רֶשְׁפִּי אֵשׁ שְׁלֶהֲבִתִּיה:

Set me as a seal upon thy heart, As a seal upon thine arm;
For love is strong as death, Jealousy is cruel as the grave; The
flashes thereof are flashes of fire, A very flame of the L-RD
Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

9 الياهو (أليهو) چهل روز «با نیروی آن خوراک» راه پیمود. تعبیر آلت"ر ربه (ادمو"ر הזקן), «به نیروی خوردن», پژواکی از عبارت آیه است.

I Kings 19:8 ملכים א' י"ט:ח'

ויקם ויאכל וישָׁתָה וַיֵּלֶךְ כֹּכַח הָאֲכִילָה הִיא אַרְבָּעִים יוֹם וְאַרְבָּעִים לַיְלָה עַד הָרֵאֱלִיקִים חָרַב:

And he arose, and did eat and drink, and went in the strength
of that meal forty days and forty nights unto Horeb the
mount of G-d

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

10 האכילה היא יותר עליונה

10 מאמר (maamar) متأخرتری که توضیح می‌دهد چرا خوردن در شبات از خوردن در روزهای هفته برتر است.

יادداشت קהות

ראה ד"ה והוא עומד תרס"ג.

11 וקראת לשבת עונג

ה' از طریق اشعيا (ישעיהו) به اسرائیل می‌گوید که اگر شبات (שבת, Shabbos) را رعایت کنند و «شبات را مایه لذت بخوانند», آنگاه از او لذت خواهند برد. آلت"ر ربه از این آیه نشان می‌دهد که خوردن در شبات, لذتی است که از بالا نازل می‌شود, نه حاصلی پالایش.

Isaiah 58:13 ישעיהו ג'·י"ח:י"ג

אם־תָּשִׁיב מִשְׁבַּת רְגְלֶךָ עֲשׂוֹת חֶפְצֶךָ כִּי־וְהָיָה לְשַׁבָּת עֲנָג לְקֹדֶשׁ ה' מְכַבֵּד וְכַבְּדוֹ מַעֲשׂוֹת דְּרָכֶיךָ מִמָּצְאוֹ חֶפְצֶךָ וְדִבְרֶךָ:

the birds of the heavens, and over the animals, and over all the earth, and over every crawling creature that crawls upon the earth" (Genesis 1:26). "And G-d said: Let us make Man in our image, in our likeness." Rabbi Yoḥanan began: "Back and front [aḥor vakedem], You shaped me..." (Psalms 139:5) – Rabbi Yoḥanan said: If a person merits, he partakes of two ... ,worlds

Daat Bereshit Rabbah (Public Domain) • The Sefaria Midrash Rabbah, 2022 (CC-BY)

15 שהמאכל . . בשבה"כ

این گفتار توضیح می‌دهد که ریشهٔ انسان در عالم اصلاح (תיקון, Tikun) است، حال آن‌که ریشه‌های حیوانات در عالم Tohu است؛ جایی که هر صفت به‌تنهایی قرار دارد، و خوراک به نفس الهی نور می‌افزاید. این توضیح روشن می‌کند که چرا خوراک، با ریشه داشتن در Tohu، می‌تواند از انسان برتر باشد.

یادداشت کیهوت

ראה לקמן סה, ד. לקו"ת פ' צו יג, ב. מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ח ע' יז. מנח.

16 לפני מלך מלך לבניי

پادشاهانی که در ادوم فرمانروایی کردند، «پیش از آن‌که هیچ پادشاهی بر فرزندان اسرائیل فرمانروایی کند». در حکمت قبلا (קבלה, Kabbalah)، آنان نماد عالم بی‌سامانی (תהו, Tohu) هستند؛ ریشهٔ خوراک.

Genesis 36:31 בראשית ל"ו:ל"א

ואלה המלכים אשר מלכו בארץ אדום לפני מלך-מלך לבני ישראל:

And these are the kings that reigned in the land of Edom, before there reigned any king over the children of Israel

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

یادداشت کیهوت

בראשית לו, לא.

بند 4

17 צדיק אוכל לשובע נפשו . . ובטן רשעים תחסר

مَثَلِ سليمان (שלמה): «پارسا برای سیر کردن جانش می‌خورد، اما شکم شریران تهی می‌ماند.» در معنای ظاهری، پارسا به‌اندازهٔ کافی دارد، حال آنکه شریر گرسنه می‌ماند؛ اما آلتز ربه (آدمو"ר הזקן) دو نیمهٔ این گفته را دو گونه خوردن می‌خواند.

Proverbs 13:25 משלי י"ג:כ"ה

צדיק אוכל לשובע נפשו ובטן רשעים תחסר:

The righteous eateth to the satisfying of his desire; But the belly of the wicked shall want

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

یادداشت کیهوت

משלי יג, כה. ראה לקמן סה, ב. ראה בארוכה בסה"מ תקס"ה ע' קנ ואילך. לקו"ש חש"ז ע' 189. וראה קונטרס עץ החיים ע' כג.

بند 5

18

نیمهٔ دوم آیه است. معنای آشکارش این است که شریران گرسنه خواهند ماند؛ آلتز ربه (آدمو"ר הזקן) «شریران» را نیروهای پوسته (קליפה, kelipah) می‌داند که خوردن در روزهای هفته، نیروی حیاتی‌ای را که در خود دارند از آن‌ها می‌گیرد.

Proverbs 13:25 משלי י"ג:כ"ה

צדיק אוכל לשובע נפשו ובטן רשעים תחסר:

If thou turn away thy foot because of the sabbath, From pursuing thy business on My holy day; And call the sabbath a delight, And the holy of the L-RD honourable; And shalt honour it, not doing thy wonted ways, Nor pursuing thy business, nor speaking thereof

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

یادداشت کیهوت

ישע"י נח, יג. ראה דרך מצותיך מצות לא תבערו אש. וראה תו"ח ד"ה בעצם היום הזה פרקים י-יא. (כמצויין בהערת כ"ק אדמו"ר זי"ע בקונטרס עץ החיים פרק ח (ע' 33 בשולי העמוד).

12 אז תתענג על הוי"ה

وعده‌ای که پس از آن می‌آید چنین است: «آنگاه از نام چهارحرفی (ה', Havayah) لذت خواهید برد.» لذت شبات، لذت بردن از خود ه' است.

Isaiah 58:14 ישעיהו נ"ח:יד

אז תתענג עליה והרפתחיה עלי- [במתי] (במותי) ארץ והאכלתיך ונחלת נעקב אביך כי פי ה' דבר:

Then shalt thou delight thyself in the L-RD, And I will make thee to ride upon the high places of the earth, And I will feed thee with the heritage of Jacob thy father; For the mouth of the L-RD hath spoken it

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

یادداشت کیهوت

ישע"י נח, יד.

13 אחור וקדם צרתני

داوود (דוד) به ه' می‌گوید: «از پشت و پیش رو مرا صورت بخشیدی»: از هر سو مرا دربرگرفته‌ای. آلتز ربه، به پیروی از مدراش (مדרש, Midrash)، این دو واژه را بر نسبت انسان با خوراک تطبیق می‌دهد: یکی را در معنایی «نخست» و دیگری را در معنایی دیگر «آخر» می‌گیرد.

Psalms 139:5 תהילים קל"ט:ה'

אחור וקדם צרתני ותשת עלי כפכה:

Thou hast hemmed me in behind and before, And laid Thy hand upon me

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

یادداشت کیهوت

תהלים קלט, ה.

14 אחור וקדם צרתני

مדרش آیه را چنین می‌فهمد که انسان در کار آفرینش آخرین بود و از حیثی دیگر نخستین. آلتز ربه از «آخر» بودن برای توضیح این استفاده می‌کند که چرا انسان برای زنده‌ماندن به خوراک وابسته است.

Bereshit Rabbah 8:1 בראשית רבה ח':א'

ויאמר אלקים נעשה אדם בצלמנו כדמותנו. רבי יוחנן פתח: (תהלים קלט): אחור וקדם צרתני וגו' אמר רבי יוחנן: אם זכה אדם, אוכל שני עולמות, שנאמר: אחור וקדם צרתני, ואם לאו הוא בא ליתן דין וחשבון, שנאמר (שם): ותשת עלי כפכה. אמר רבי ירמיה בן אלעזר: בשעה שברא הקדוש ברוך הוא את אדם הראשון, אנדרוגינוס בראו, הדא הוא דכתיב: זכר ונקבה בראם. אמר רבי שמואל בר נחמן: בשעה שברא הקב"ה את אדם הראשון, דיו פרצופים בראו ונסרו ועשאו גבבים, גב לכאן וגב לכאן. איתבון ליה, והכתיב: ויקח אחת מצלעותיו?! אמר להון: ...

And G-d said: Let us make Man in our image, in our likeness, and let them dominate over the fish of the sea, and over

Then shalt thou delight thyself in the L-RD, And I will make thee to ride upon the high places of the earth, And I will feed thee with the heritage of Jacob thy father; For the mouth of the L-RD hath spoken it.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

24 ולא יגורר רע

דאוו (דוד) בה ה' מיגיד: «תו خواهان شرارت نیستی؛ بدی نزد تو جای نمی‌گیرد.» در شب‌ات، که لذت آن در خود ه' است، هیچ فضولاتی وجود ندارد، زیرا بدی در آنجا جایی ندارد.

Psalms 5:5 תהילים ה:ה'

כי לא אלהי-הפיץ-רשע אתה לא יגרר רע:

For Thou art not a G-d that hath pleasure in wickedness; Evil shall not sojourn with Thee.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

25 פרש חגיגם

ה' به واسطه ملاکی، کاهنان را سرزنش می‌کند: «سرگین بر چهره‌هایتان خواهم باشید، سرگین عیده‌ایتان»؛ یعنی آشکارا سرگین قربانی‌های عیدشان. زوهر این عبارت را درباره وعده‌های غذایی عید می‌فهمد و آلت‌ر به توضیح می‌دهد که چرا نمی‌گوید «از شب‌ات‌هایتان».

Malachi 2:3 מלאכי ב:ג'

הנני גער לך את-הזרע ויריתי פֿרש על-פֿניך פֿרש חגיגם ונשא את־כּם אליו:

Behold, I will rebuke the seed for your hurt, And will spread dung upon your faces, Even the dung of your sacrifices; And ye shall be taken away unto it.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

יادداشت כהوت

מלאכי ב, ג.

26 ושמת בחגך

מוסי (משה) به اسرائیل فرمان می‌دهد که در عید، همراه با لاوی، غریب، یتیم و بیوه شادی کنند. آلت‌ر به آن را چاره «فضولات» عید می‌داند.

Deuteronomy 16:14 דברים טז:יד

ושמת בחגך אתה ובנך ובתך ועבדך ואמנתך והלוי והגר והיתום והאלמנה אשר בשעריך:

And thou shalt rejoice in thy feast, thou, and thy son, and thy daughter, and thy man-servant, and thy maid-servant, and the Levite, and the stranger, and the fatherless, and the widow, that are within thy gates.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

יادداشت כהوت

דברים טז, יד.

8

27 מאן דלא יהיב למסכני

זוהר (זהר) می‌گوید کسی که در عید غذا می‌خورد، بی‌آنکه به فقرا چیزی ببخشد، همان کسی است که عبارت «سرگین اعیاد شما» درباره‌اش صدق می‌کند. آلت‌ر به (אדמו"ר הזקן) این کیفر را بر پایه اصلی «مجازات متناسب با عمل» توضیح می‌دهد.

Zohar II, 88b זח"ב פח, ב

יادداشت כהوت

ראה זח"ב פח, ב.

The righteous eateth to the satisfying of his desire; But the belly of the wicked shall want.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

19 חיל בלע ויקאנו . . ומבטנו יורישנו אל

صوفر (صوفر) به ایوب (ایوب) می‌گوید که مرد شریب «ثروت را فروبلعیده است و آن را بالا خواهد آورد؛ ه' آن را از شکمش بیرون خواهد راند»؛ دستاورد نامشروع نزد او نمی‌ماند. آلت‌ر به این سخن را درباره نیروی حیاتی مقدسی می‌داند که کلیפה فروبلعیده و باید پس بدهد.

Job 20:15 ایوب כ:ט"ו

חיל בלע ויקאנו מבטנו ירשנו אל:

He hath swallowed down riches, and he shall vomit them up again; G-d shall cast them out of his belly.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

יادداشت כהوت

איוב כ, טו. ראה אוה"ת תולדות קנד, א. אוה"ת נ"ך כרך א ע' תרסג שקאי על הניצוץ אלקי שמוציאים מג"ק הטמאות. ראה לקמן כ, ג ובמ"מ לשם.

6

20

اکنون هر دو بخش آیه با یکدیگر تطبیق داده شده‌اند: «تا جانش را سیر کند» به شَبَات (שבת, Shabbos) اشاره دارد، و «شکم شریران تهی خواهد ماند» به روزهای هفته.

Proverbs 13:25 משלי י"ג:כ"ה

צדיק אכל לשבע נפשו ובטן רשעים תחסר:

The righteous eateth to the satisfying of his desire; But the belly of the wicked shall want.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

7

21 וכמ"ש בזוהר

זוהר (זהר) یادآور می‌شود که ملاکی (מלאכי) می‌گوید: «سرگین عیده‌ای شما»، نه «سرگین شب‌ات‌های شما (שבתות, Shabbosos)»؛ و می‌آموزد که وعده غذایی عید باید فقرا را شاد سازد. آلت‌ر به (אדמו"ר הזקן) توضیح می‌دهد که چرا چنین تفاوتی وجود دارد.

Zohar II, 88b זח"ב פח, ב

יادداشت כהوت

זח"ב פח, ב. رאה דרך מצותיך מצות לא תבערו אש.

22 אין בו פסולת כלל

در آنجا خوردن شَبَات، یعنی «برای جان خود سپردن» و «آنگاه از ه' لذت‌بردن»، هیچ پسماندی فرود نمی‌آورد و نیازی به پالایش ندارد، برخلاف خوردن در روزهای هفته؛ دعای شَبَات نیز به همین‌سان، لذتی است که فرود آورده می‌شود، نه پالایش.

يادداشت כהوت

ראה לקמן סה, סע"ב ואילך. סה"מ הנחות הר"פ ע' עד ואילך. סה"מ תקס"ח ע' לב. דרך מצותיך צ, א ואילך. צב סע"א ואילך. ד"ה והוא עומד תרס"ג. לקוטי לוי"י לזח"ג ע' רג. לקוטי חש"ז ע' 189.

23

לذت שבת «در نام چهارحرفی (הי, Havayah)» است و از آمیختگی نیکی و بدی فرائر می‌رود.

Isaiah 58:14 ישעיהו נ"ח:יד

אז תתענג עליה ותרכבתיה על- [במותי] (במותי) ארץ ותאכלתיה נחלת יעקב אביך כי פי ה' דבר:

بند 9

28 פי' קלישא . . ביום ההוא יהי'

این یادداشت می‌گوید که این بخش، از «کلیשא» تا پایان maamar, در اور هاتورا (اور التורה) از تسماع تزדک (הצמח צדק) نقل شده است.

یادداشت کھوت

מובא באוה"ת בראשית כרך ז תתתא, ב.

بند 11

29 כנודע מענין המכפלה

تسماع تسدک (הצמח צדק) در چند جا دربارهٔ هی دوگانهٔ مکفيله بحث می‌کند؛ یادداشت ثبت می‌کند که در آخرین آن موارد، این عبارت‌های خاص نیامده‌اند.

یادداشت کھوت

לקו"ת מהאריז"ל פ' ח"ש. מאו"א מ, כג. رאה אוה"ת פ' חיי שרה כרך ז תשעז, ב. שם כרך ז תת, ב. תתתא, ב ושם אין תי' אלו.

30 ביום ההוא יהי'

پیش‌گویی زکریا (זכریה) دربارهٔ پایان روزگار: «در آن روز، نام چهارحرفی (ה', Havayah) یکی خواهد بود و نامش یکی.» آلتز ربه (ادمو"ר הזקן) به این آیه برای آشکارشدن آیندهٔ خود حرف هی بالا (ה, hei) در پایین استناد می‌کند.

Zechariah 14:9 זכריה י"ד:ט'

וְהָיָה ה' לְמֶלֶךְ עַל־כָּל־הָאָרֶץ בַּיּוֹם הַהוּא יְהִי ה' אֶחָד וְשִׁמּוֹ אֶחָד:

And the L-RD shall be King over all the earth; In that day shall the L-RD be One, and His name one

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

یادداشت کھوت

זכרי' יד, ט. رאה לקו"ת במדבר ט, ד. ובאוה"ת פ' ויצא כרך ה תתנד, א.

دربارهٔ این نسخه

.the notes و .our explanations ,the English translation ,This edition contains the Hebrew text

The Hebrew text of Torah Ohr: © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted.

.Our English translation, made from the Hebrew without Kehot's notes: CC BY-NC 4.0

.Our explanations, with the overview, the questions and the page for children: CC BY-NC 4.0

The notes: Kehot's marei mekomos ("Sources and References", including the Rebbe's notes) © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted; our notes on them: CC BY-NC 4.0.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA); The Holy Scriptures: A New Translation (JPS 1917) سفاریا: (Public Domain); Daat Bereshit Rabbah (Public Domain); The Sefaria Midrash Rabbah, 2022 (CC-BY)

This edition as a whole: CC BY-NC 4.0. Shuls, schools and non-profit projects may copy, print and share it freely, and may ask for donations to cover the cost of printing; it may never be sold. Credit Kehot Publication Society and likuteitorah.com. <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0>

ترجمه و شرح انگلیسی: با کمک هوش مصنوعی (openai/gpt-6-luna-pro:batch) برای likuteitorah.com تهیه شده و با متن عبری و سفاریا مقابله شده است؛ هنوز ویراستار انسانی آن را بازبینی نکرده است. لطفاً هر مطلب مهمی را با متن عبری مقابله کنید.

ربه خواست که ماماریم پارشای آن هفته، «پارشای حسیدی»، در همان هفته و در طول هفت روز آن آموخته شوند (Sichah of Shabbos Parshas Vayakhel 5725 · Toras Menachem vol. 42, pp. 306–309). چرا آن را بیاموزیم و برکات ربه: -likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha

پروژه‌ای رایگان و غیرتجاری؛ هیچ چیز در اینجا فروخته نمی‌شود. وابسته به Kehot, Sefaria یا کتابخانهٔ لوباوویچ نیست. © likuteitorah.com
از 1/likuteitorah.com/fa/torah-ohr/chayei-sarah/1

تقديم به افتخار

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

پدر ربه، رب لیوی ییتسخاک